

POROČILO O SOFINANCIRANJU PROJEKTOV VARSTVA OKOLJA IN OHRANJANJA NARAVE ZA LETO 2020

Mestna občina Maribor je 7. 2. 2020 objavila Razpis za dodelitev sredstev sofinanciranja projektov varstva okolja in ohranjanja narave za leto 2020 (JRMOM-VON-2020) v skupni predvideni vrednosti do 40.000 €.

Na javni razpis se je prijavilo 21 nevladnih organizacij (v nadaljevanju: NVO), po pregledu izpolnjevanja razpisnih pogojev se jih je v izbor uvrstilo vseh 20. Pri nadaljnji obravnavi (pregled vsebine prijav) so bile 10 prijaviteljem izdane negativne odločbe.

Vsi projekti so morali biti zaključeni najkasneje do 30. 10. 2020 oziroma 23. 11. 2020 za tiste organizacije, ki bi izvajale dogodke ob Evropskem tednu zmanjševanja odpadkov.

V nadaljevanju podajamo kratek opis aktivnosti, ki so jih izvedli NVO – prejemniki sredstev (NVO so razvrščeni po številki prijave).

1. INŠTITUT ZA PROMOCIJO VARSTVA OKOLJA

Organizacija je prijavila dva projekta:

1.1. Projekt Trajnostni šolski učni vrtovi v MOM

Namen projekta je bil aktivirati mlade v MOM in njihove učitelje, da bodo ohranjali in vzpostavili šolski vrt na trajnostni način. Projekt je zajemal dva dela:

- **Priprava priročnika Trajnostni učni šolski vrtovi**, ki je namenjen šolam, da prepoznajo pomen šolskih učnih vrtov. Poudarek je na tem, da imajo vrtovi več vlog, od pridelovalne, do rekreacijske, izobraževalne, ekosistemske, vzgojne in raziskovalno. Priročnik vsebuje načrte, kako se naredijo učni vrtovi in posebna skrb je namenjena trajnostnim pristopom, torej naravnim sredstvom za varovanje rastlin (fitofarmacija), za omejevanje glodalcev, za zdravo gnojenje zemlje izobraževanje na šolskem vrtu. Priročnik je v tiskani (300 kom) in e-obliki ter je dostopen preko spletnih strani MOM.
- **Delavnica za predstavitev priročnika Trajnostni šolski učni vrtovi z delavnico v OŠ:** delavnice so potekale v obliki predavanj in predstavitvi priročnika Trajnostni učni šolski vrtovi. Preko PowerPoint predstavitev so bile prikazane možnosti ureditve šolskih vrtov. Po predstavitvi v šolskih prostorih so na šolskih učne vrtovih načrtovali ureditev gredic v smeri trajnostnega vrtnarjenja z velikim poudarkom na skrbi za naravo, torej rastline, živali, vodo, prst. Ob zaključku srečanja so ovrednotili, kaj so se naučili, kaj lahko prenesejo v lastno prakso in kaj vse še lahko izvedejo na šolskih učnih vrtovih ter kako jih bodo trajnostno zasnovali, da bodo podpirali biodiverzitetu, da bodo prilagojeni na podnebne spremembe in da bo na njih zrastle zdrava hrana.

CILJI IN REZULTATI:

- Zagon motivacije za šolske vrtove, šole so zelo podprle idejo, da bi spet obnovile svoje šolske vrtove v trajnostni smeri kot učilnice v naravi.

- Učitelji v OŠ so izrazili interes po nadaljnjem sodelovanju, saj jim primanjkuje tovrstnih znanj,
- Mladi so takoj izkazali interes po aktivnem sodelovanju v šolskih vrtovih.

Obeležili so tudi svetovni dan varstva živali in v projektu posebno pozornost namenili skrbi za živali v tleh, ki omogočajo prehrano rastlin in naše preživetje.

1.2. Projekt: Voda in podnebna kriza v Mestni občini Maribor

Projekt so izpeljali v sodelovanju s tremi srednjimi šolami v MOM in sicer Srednjo gradbeno šolo, II. Gimnazijo Maribor in Višjo prometno šolo Maribor z namenom, da bi mlade iz srednjih šol aktivno vključili v načrtovanje inovativnih pristopov za celostno upravljanje z vodami v obdobju podnebne krize. Skupaj je sodelovalo 130 dijakov.

Najprej je bil mladim predstavljen PowerPoint Inovativni pristopi upravljanja z vodo v mestih. V ta namen so bile predstavljene dobre prakse po svetu, kjer z inovativnimi pristopi zadržijo padavinsko vodo, jo ponovno uporabijo, vključijo v ekosistemske procese in se tako prilagajajo večjim neurjem, sušam, vročini, poplavam in varujejo biodiverzitetu ter izboljšujejo bivanjsko okolje, zlasti v urbanih središčih. Predstavljene so bile izhodiščne ideje ter primer projekta »Deževni vrtovi« ter smernice za razmišljanje o možnostih, ki jim imamo v Mariboru. Po predstavitvi so dijaki oz. študentje snovali ideje za MOM, njihove predloge so se obdelale in organizirale v E-zbornik Voda in podnebna kriza, ki bo MOM služil kot nabor projektnih idej, srednje šole pa ga bodo lahko koristile kot učno gradivo.

CILJI IN REZULTATI:

Mladi so se nadpovprečno vključili v posredovanje idej, kako bi MOM lahko trajnostno upravljala z vodo v času podnebnih sprememb. Prejetih je bilo skupaj 156 predlogov iz vseh treh srednjih šol.

V okviru izvedbe projekta so bile vključene tematike, vezane na okoljske dneve, ki so v mesecu oktobru: Svetovni dan varstva živali, Evropski dan opazovanja ptic, Svetovni dan habitatov in Svetovni dan hoje.

Mestna občina je sofinancirala oba projekta v višini **5.116,00 EUR**.

2. EKOLOŠKO KULTURNO DRUŠTVO ZA BOLJŠI SVET

Društvo je prijavilo projekt: **Maribor – mesto čistega zraka in temnih noči!**

Izvedli so 6 projektne dni na 6 enotah vrtcev: Vrtec Studenci Maribor, Vrtec Studenci Maribor – enota Poljane, Vrtec Studenci Maribor – enota Pekrska, Vrtec Pobrežje Maribor – enota Grinič, Vrtec Studenci – enota Iztokova in Vrtec Otona Zupančiča.

Skupaj se je projektne dni udeležilo skoraj 274 otrok in strokovne sodelavke.

Izvedli so 3 projektne dneve na osnovnih šolah: OŠ Martina Konšaka, OŠ Angela Besednjaka in OŠ Franceta Prešerna v matični šoli in podružnici Razvanje. Izvedene so bile 4 gledališke predstave in 19 delavnic. Izvedli so še 8 delavnic na OŠ Angela Besednjaka.

Pri vseh projektne dnevih so bili prepoznani naslednji cilji delavnic: ekološko ozaveščanje, skrb za ohranitev mesta, varčevanje z vodnimi viri, varstvo zraka in hrupa. Iz evalvacijskih listov je razvidno, da si šole tudi v prihodnje želijo tako kvalitetnih in poučnih delavnic.

Zaradi zaprtja javnih ustanov so **zaključno prireditev** organizirali v on-line obliki, ter jo postavili na Youtube v času Mednarodnega tedna zmanjševanja V njej so sodelovali: otroci vrtca Tezno, otroci vrtca Studenci, pevska skupina Doma Tezno, pevska skupina Doma Storžek (Senecura), AKK Branik in gledališka skupina Društva za boljši svet.

Društvo je izdalo tudi **tiskano didaktično brošuro** (100 kom) v kateri so predstavljeni cilji projekta, ekološke organizacije v mestu, ki so jo dostavili 19 OŠ in 11 vrtcem in izvedli nagradni ustvarjalni natečaj na katerem so sodelovale 3 OŠ in 3 vrtci. Prejeli so več kot 80 izdelkov. Najboljše so objavili na spletni strani društva. Komisija se je odločila, da bo nagradila vse sodelujoče ustanove in podelili so 6 ekoloških pravljičic.

Ocenjujejo, da je bil projekt zelo uspešen, kljub izjemnim okoliščinam zaradi epidemije, ter dosegel svoje cilje in namene.

Mestna občina Maribor je društvu sofinancirala projekt v vrednosti **4.000,00 EUR**.

3. DRUŠTVO URBANI EKO VRT

Društvo je prijavilo projekt: **Z Vidom v uvid.**

Cilj projekta je bil s kratkim filmom prikazati življenje in pomen urbanih vrtov v Mestni občini Maribor. Ob tem je nastala tudi brošura o vrtnih habitatih, ki z ilustracijami bralca nagovarjajo k postavitvi le teh na lastnih vrtovih.

Z aktivnostmi z filmskim režiserjem Vidom Hajnškom so pričeli v mesecu juliju, kjer sva ob sobotah popoldan obiskovala urbane vrtove. Obiskali so lokacijo v Stražunu, vrtičkarsko naselje pri Fontani, ki je v upravljanju Društva Vrtniček Čriček, vrtove na Mestnem vrtu pod Gorco, Urbani eko vrt v Borovi vasi, ki šteje 10 let in je bil ustvarjen v času Evropske prestolnice kulture in ga upravlja Društvo urbani eko vrt.

V mesecu septembru so pričeli z izvedbo predavanj na MČ Nova vas, MČ Tabor in MČ Pobrežje. Predstavitve filma in brošure se je izvedlo v Osnovni šoli Franca Rozmana Staneta za šesti razred pri urah gospodinjstva. Učna ura je bila razdeljena na tri dele in sicer v prvem delu so si ogledali posnet film, v drugem delu so reševali učni list na temo samooskrbe ter v tretjem delu spoznavali talne škodljivce in vrtnne habitate s pomočjo brošure.

V okviru projekta so obeležili tudi okoljski dan habitatov tako, da so na Mestnem vrtu pod gorco organizirali delavnico izdelovanja vrtnih habitatov.

Ocenjujejo, da so cilje projekta uspešno dosegli, celo nadgradili, saj so imeli v televizijski oddaji Dobro jutro na RTV Slovenija izpostava Maribor krajši intervju v živo, kjer so predstavili kako so se lotili snemanja videla in pisanja brošure ter kaj so na terenu z vrtičkarji izvedeli glede pomembnosti urbanega prostora namenjenega organiziranemu vrtnarjenju.

V naslednjem letu si želijo nadgraditi projekt z ureditvijo pisarno za urbane vrtičkarje, kjer bodo delili vrtnarske in hortikulture nasvete pri ureditvi okolice in pri urejanju vrta ter odprli nove profile na socialnih omrežjih.

Publikacijo o vrtnih habitatih bodo razdelili v vse vrtnarske centre, knjižnice ter trgovine z zdravo prehrano.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekta v vrednosti **3.056,00 EUR**.

4. SLOVENSKA ZVEZA ZA JAVNO ZDRAVJE, OKOLJE IN TOBAČNO KONTROLO

Organizacija je prijavila projekt: **Evropski teden mobilnosti 2020 – PEŠBUS**.

V času Evropskega tedna mobilnosti, med 16 in 22 septembrom 2020, so v sklopu aktivnosti pod sloganom »Izberi čistejši način prevoza!« izvajali projekt jutranjega skupinskega pešačenja osnovnošolskih otrok s spremstvom na poti v šolo, in sicer vse delovne dni v tednu. V času ETM se je projekt izvajal na 3 šolah, in sicer na OŠ Bojana Illica, OŠ Prežihovega Voranca in OŠ Franca Rozmana Staneta.

Izvedba projekta je potekala v več fazah:

4.1. Povabilo OŠ MB k udeležbi

K sodelovanju so na podlagi predhodnega sondiranja in odziva povabili skupno 6 mariborskih osnovnih šol. Projekt smo predstavili tudi na skupnem izobraževanju koordinatorjem osnovnih šol Podravja v projektu Promocija trajnostne mobilnosti v vrtcih in osnovnih šolah v RS. Kljub korona krizi so prejeli pozitiven odziv s strani 3 osnovnih šol v Mariboru. Vsaka šola je pri izvedbi Pešbusa sodelovala s koordinatorjem na šoli, staršev pa – zaradi varnosti in pomislekov v zvezi z virusom Covid-19, kot spremljevalce otrok na poti niso vabili. Za vsako šolo posebej so pripravili potek šolske poti (Pešbus trase) in zastavili postaje, ki so usklajene z varnimi šolskimi potmi, predhodno pa tudi vnešene v sistem GIS. Izvedli so izobraževanje in pripravo 6-ih prostovoljcev na izvajanje Pešbusa in spremljanje otrok v šolo (v sodelovanju z IPOP in MKM).

4.2. Priprava

Zajema pripravo gradiv za obveščanje po šolah (vabilo,okrožnica) in izjav ter obrazcev za udeležbo (starši, otroci, spremljevalci), pomoč pri izdelavi informativnih brošur za šole. Priprava, izdelava in montaža označevalnih tabel (postaje Pešbus) in usklajevanje z občinskimi službami (soglasja Marprom-a in Nigrad-a).

4.3. Izvedba in evalvacija

Zajema vodenje evidenc in seznamov udeleženih otrok, sprotno obveščanje in zbiranje povratnih informacij ter odzivov, koordinacija udeležencev in spremljevalcev, priprava vsebin za splet in medije ter obveščanje medijev in javnosti, predstavitev projekta na konferencah (1- v sklopu projekta Promocije trajnostne mobilnosti v vrtcih in osnovnih šolah v RS, 2- tiskovna konferenca MOM, spletne strani ter preko portala Aktivno v šolo. si), zbiranje materialov in fotografiranje, terensko delo, evalvacija. Ob zaključku akcije so izvedli podelitev majhnih nagrad vsem udeleženi otrokom v projektu in risanje talnih grafitov –pešbus označb na tleh šolskih dvorišč.

Zaradi zelo pozitivnega odziva vseh sodelujočih in želje po nadaljnjem sodelovanju, bodo v naslednjem šolskem letu s temi šolami zagotovo še sodelovali. V kolikor se bo situacija glede Koronavirusa

izboljšala, se bodo projektu priključile vsaj še 2 ali celo 3 šole, ki so letos zaradi situacije iz previdnostnih razlogov sodelovanje odpovedale.

Projekta se je udeležilo okoli 25 osnovnošolskih otrok na 3 osnovnih šolah.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **3.624,00 EUR**.

5. POTAPLJAŠKO DRUŠTVO MARIBOR

Društvo je prijavilo projekt: **28. Mednarodna Ekološka akcija Drava 2020 – NI NAM VSEENO!**

Projekt je bil izveden 18. 5. 2020 po sprostitev omejitev povezanih z epidemijo novega korona virusa. Novost akcije je bila izpostavljena problematik ribjega življa v reki Dravi. K akciji so pritegnili tudi Ribiško družino Maribor, ki je izpostavila problematiko zmanjšanja ribje mase v Dravi. Na to temo so pripravili tudi tiskovno konferenco v Vodnem stolpu na kateri so predstavili probleme avtohtonih in neavtohtonih vrst v Dravi.

Akcije so se udeležili potapljači iz Mariboru, ki so skupaj z ostalimi udeleženci (okrog 80 ljudi) pomagali čistiti in odstranjevati kosovni odpad iz reke. Pri potopu so naleteli na kamnito srednjeveško topovsko kroglo, ki so jo kasneje svečano predali v zbirko Pokrajinskega muzeja. Pripravili so tudi delavnice za otroke s predstavitvijo življenja v reki Dravi ter pripravili projekcijo fotografij podvodnega sveta.

V sklopu akcije so tudi letos gostili udeležence likovnega in foto Ex tempore Eko Drava.

Za zaključek celotnega dogodka so oklicali novega »Kralja Drave« in to je postal direktor Dravskih elektrarn g. Andrej Tumpej. Častni naziv mu pripada saj DEM upravlja s celotno vodno bio maso Drave, predvsem pa zaradi ponovne vzpostavitve ribjih poti v verigi dravskih elektrarn.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **3.400,00 EUR**.

6. DRUŠTVO AKTIVIRAJ SE

Društvo je prijavilo projekt: **Odpad naš vsakdanji.**

Projekt je bil razdeljen na dva dela:

del je namenjen sklopu delovanja društva, ki se nanaša in delavnice ponovne uporabe, ozaveščanje o škodljivosti hitre mode in rešitvah.

del je namenjen delovanju društva na vrtovih in se nanaša na aktivnosti na vrtu in na čistilno akcijo okolice Mestnega vrta pod Gorco ter Pekrske Gorce

6.1. Delavnice ponovne uporabe

Izvedene so bile naslednje delavnice in 2 dogodka-izmenjevalnici oblačil: »Delavnica Mobile in lovilci sanj iz starega nakita«, Delavnica reciklaže kavnih skodelic v mini vrtičke, Delavnica obeskov za ključe

in nakit iz odpadnega materiala, Delavnica reciklaže kravat in obešalnikov, Delavnica reciklaže iz pokrovčkov in čebeljega voska – svečke »enournice« in Delavnica reciklaže kavnih vrečk v »drobižnice«.

Skupaj se je delavnic in dogodkov udeležilo okrog 100 udeležencev.

6.2. Aktivnosti na Mestnem vrtu pod Gorco

Izvedene so bile naslednje aktivnosti: Na Svetovni dan čebel – izdelava žuželčjih domovanj iz recikliranega materiala in predavanje o pomenu žuželk v ekosistemu, delavnica - Kompostiranje kuhinjskega odpada s predstavitvijo osnove takega kompostiranja, fermentacijsko posodo ter domačo izdelavo posipa za bokashi kompostiranje, sodelovanje ob Dnevu za spremembe – vseslovenska prostovoljska akcija, kjer je bila izvedena čistilna akcija Pekrskega potoka ter pešpoti okoli Pekrske Gorce. Skupaj se je dogodkov udeležilo okrog 40 udeležencev.

DOSEŽENI CILJI IN REZULTATI PROJEKTA:

Cilji projekta so bili uresničeni: ozaveščanje potrošnikov o hitri modi – druga najbolj onesnažujoča industrija tega časa, predstavljanje trajnostnih načinov in dobrih praks, že prisotnih na tržišču, ozaveščanje o konceptu zero waste, pravični trgovini, o trajnostni, etični modi in spodbuda k preizpraševanju trenutnih vrednot potrošnika, izvedba čistilne akcije, ozaveščanje o nujnosti ločevanja odpadkov, ponovna uporaba odpadkov, usposabljanje ljudi za kvalitetno kompostiranje kuhinjskega odpada;

Rezultati so bili doseženi: izmenjava oblačil in idej, preprosta reciklaža odpada, ki nastane v Smetki, alternativni veleblagovnici – od smeti do materiala za izdelke, spodbujanje lokalne ekonomije in prepoznavanje lokalnih produktov, povezovanje različnih skupin/profilov v javnem prostoru, očiščena okolica, kvalitetna uporaba kuhinjskega odpada v obliki komposta, privabljanje določenih koristnih žuželk na vrtno površino, ponovna uporaba (odpadnih) materialov, pridobljena nova znanja in spodbuda za odgovornejše ravnanje z lastnimi odpadki.

Učinek projekta je pridobljeno uporabno znanje in nove spretnosti udeležencev na različnih delavnicah v Smetki in Mestnem vrtu pod Gorco – o ponovni uporabi materialov in odpadnih materialov ter o pomenu kompostiranja ter vzdrževanja ravnovesja na vrtovih s pomočjo živali in aktivacija ljudi skozi vse dogodke, še posebej na čistilni akciji in izmenjevalnicah oblačil.

Okoljski dnevi so bili izpostavljeni na samih dogodkih ter bili objavljeni na Facebook in spletni strani kot informacija o pomenu le-teh.

Za celoten projekt so pripravili različne promocijske tiskovine in tiskovine namenjene ozaveščanju o okoljski problematiki odpadkov: zloženko o pomenu recikliranja, promocijski letak za Ropotarnico. Oglaševanje dogodkov je potekalo na naši spletni strani www.ropotarnica.org ter vseh Facebook straneh: Smetka, alternativna veleblagovnica, Ropotarnica in Mestni vrt pod Gorco ter po mailing listi društva Aktiviraj se, so.p.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **2.640,00 EUR**.

7. MARIBORSKA KOLESARSKA MREŽA

Društvo je prijavilo projekt: **Mesto po meri kolesarjev**

Aktivnosti projekta so bile razdeljene na 3 faze:

- Priprava projekta
- Izvedba projekta
- Promocija

7.1. Priprava projekta

Pripravili so javni poziv za nove prostovoljce, ki smo ga objavili na FB profilu Mariborske kolesarske mreže. <https://www.facebook.com/events/607293490141701/>, na katerega se je odzvalo 12 posameznikov, vendar so pogodbe o prostovoljstvu sklenili le z 8 posamezniki. S prostovoljci se je izvedlo uvodno usposabljanje in seznanitev s tematiko projekta ter posameznimi aktivnostmi.

7.2. Izvedba projekta

Strava Bike to work challenge – V času med 16. in 22. septembrom so izvedli Jesenski kolesarski izziv Mariborske kolesarske mreže 2020, kjer so zainteresirano javnost obveščali preko socialnih medijev, predvsem Facebooka in novičnika MKM. Izziv so delili tudi na specifičnih kolesarskih skupinah na socialnih omrežjih. Prav tako so o izzivu, ki je trajal v času ETM o tem poročali na skupni tiskovni konferenci pred začetkom ETM.

Pri izvedbi izziva je prišlo do zamenjave aplikacije, preko katere se je izziv izvedel, saj kolesarska aplikacija Strava, več ni omogočala brezplačno kreiranje izzivov manjšim klubom. Prav tako so izziv skrajšali na 7 dni in sicer na čas med Evropskim tednom mobilnosti. Na izzivu je sodelovalo 16 udeležencev oz. udeleženk, ki pa so skupaj prevozili kar 1265 kilometrov. Ker je zamenjava aplikacije rezultirala v manjši udeležbi (aplikacijo Endomondo uporablja manj kolesarjev), so se odločili, da izziv ponovijo še v mesecu oktobru in sicer kar za čas trajanja celotnega meseca. Izziv smo poimenovali "Koga te zebe". Prav tako so k sodelovanju na izzivu kot sponzorja povabili Ropotarnico oz. društvo Aktiviraj.se. V mesecu oktobru je na izzivu sodelovalo več ljudi in sicer 24. V obeh izzivih skupaj torej 40 udeležencev.

Bike flash mob – V sklopu projekta so izvedli 5 bike flash mobov. Z vsemi bike flash mobi so opozarjali na okoljski problem motornega transporta in promovirali kolesarjenje kot enega izmed načinov, kako zmanjšati ogljični odtis in s tem pomagati okolju in mestu. Nekatere bike flash mobe so posneli in delili videe na socialnih omrežjih in spletni strani. To so bili flash mobi: Bike polo, Sobivanje in Razsvetli se. Flash mobi so bili zelo dobro sprejeti tako s strani obiskovalcev kot udeležencev/prostovoljcev. Uspelo opozoriti na problematiko trajne mobilnosti in s tem posledično na okoljske probleme, kateri se nam pojavljajo v mestih.

City Bike&Run Climate Challenge – 19. 9. so izvedli kolesarski Lov na zaklad, kot so poimenovali prijavljeni City bike&run Climate Challenge. Na dogodek se je prijavilo 7 skupin, vse skupaj 26 ljudi. Lov na zaklad je potekal preko spletne strani MKM, tako da je bil brezstičen in primeren ne glede na ukrepe povezane z COVID-19. Pri pripravi in izvedbi na dan dogodka so pomagali prostovoljci MKM. Odziv udeležencev je bil več kot odličen.

Kolesarski zajtrk z mobilno kolesarsko delavnico - med 3. 6. in 29. 10. 2020 so v Mariboru na različnih lokacijah izvedli 18 kolesarskih zajtrkov z mobilno kolesarsko delavnico. O kolesarskih zajtrkih so zainteresirano javnost obveščali preko socialnih medijev, predvsem Facebooka in novičnika MKM, ki izhaja 1-4 krat na mesec, odvisno od potreb.

Kolesarske zajtrke so izvajali pretežno na 3 lokacijah in sicer:

- Glavni trg, pri stojalih za kolesa pri rondoju,
- pri kolesarskem števcu pri podvozu pod železnico na Ljubljanski ulici in
- na Trgu svobode.

En kolesarski zajtrk so izvedli mobilno, kar pomeni, da so se s tovornim kolesom vozili po ulicah centra Maribora in kolesarjem delili pakete z zajtrkom.

Zaradi ukrepov povezanih s preprečevanjem širjenja COVID-19, so zajtrk pripravili v obliki paketov v papirnati vrečki, ki so vsebovali rogljiček in jabolko. V primeru mobilnega zajtrka so v paket dodali še čajno vrečko, ki je nadomestila kavo.

Na vsakem zajtrku soo nagovorili ogromno ljudi, ne samo kolesarjev in razdelili kolesarjem med 40 in 50 paketov na dogodek. Pri tem so na lokacijah pomagali tudi naši prostovoljci. Tako so krepko presegli načrtovano število 30 udeležencev na zajtrk (skupno 540).

Glede na odziv udeležencev, so bile vse terenske akcije zelo uspešne. Na ta način soo zelo pripomogli k temu, da vedno več ljudi uporablja kolo, kot enega izmed trajnostnih načinov mobilnosti.

Izvedba natečaja - V mesecu juliju so pripravili natečaj za oblikovalce z imenom **“Sobivanje v mestih”**. Cilj je bil spodbujati hojo in kolesarjenje kot dva izmed glavnih elementov trajnostne mobilnosti v mestih in gonilni sili pri zmanjševanju onesnaženosti zraka, blaženju posledic podnebnih sprememb na okolje ter spremembah potovalnih navad prebivalstva. Vsak oblikovalec oz. oblikovalka oz. skupina oblikovalcev je morala oddati plakat, letak in nalepko. Natečaj se je zaključil 31. julija z uspešno oddanimi 24 prijavi. Komisija, katero je sestavljalo 6 predstavnic oz. predstavnikov oblikovalske stroke in predstavnikov partnerjev organizatorja natečaja (MKM), je bila izjemno zadovoljna z odzivom in z izdelki, ki so prispeli na natečaj. Izmed vseh prispelih izdelkov je komisija izbrala najboljše štiri, ki so bili v času Evropskega tedna mobilnosti, med 16. do 22. 9. 2020, razstavljeni na plakatnih mestih Europlakata po Mariboru (objava izdelkov je bila podaljšana do konca meseca septembra). Zmagovalka natečaja, ki je prejela glavno nagrado, je postala Lucija Plejič. Njeno rešitev za nalepko so prav tako natisnili v obliki razglednice in nalepke. Celotna akcija je bila odlično sprejeta tako s strani oblikovalcev kot tudi prebivalcev oz. meščanov, ki so plakate in nalepke videli in pohvalili.

3. Promocija projekta

Postavitev zmagovalne rešitve natečaja - plakatov na izbranih plakatnih mestih –plakati so bili izobešeni na najmanj 10 različnih lokacijah, natisnjeni so bili letaki in nalepke od zmagovalne rešitve natečaja. Vse o projektu, celoten program dogodkov in vse posamezne akcije so bile objavljene na spletni strani društva.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekta v vrednosti **4.000,00 EUR**.

8. DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE

Društvo je prijavilo projekt: **Ptice urbanih gozdov**

Izvedli so številne aktivnosti:

- **Ponatis knjižice »Ptice okoli nas«**

Na društvu so v letu 2012 izdali knjižico »Ptice okoli nas«, katere namen je bil podati odgovore na številna vprašanja v zvezi s pticami in človekovo interakcijo z njimi. V okviru projekta Ptice urbanih gozdov so brošuro vsebinsko pregledali, posodobili besedila in fotografije ter natisnili 2. dopolnjeno izdajo. Brošuro smo natisnili v nakladi 1300 izvodov, kar je 300 izvodov več, kot so načrtovali ob prijavi projekta. Brošura je na voljo na spletni strani ptice.si, v društvenih rezervatih in na društvenih dogodkih.

- **Organizacija in vodenje izleta ob Evropskem dnevu opazovanja ptic**

V nedeljo, 4. oktobra so z izletom v Mestni park obeležili Evropski dan opazovanja ptic. Izleta se je udeležilo 18 ljudi, ki so imeli ob vodstvu ornitologa priložnost opazovati in poslušat tamkajšnje vrste ptic. Izlet so hkrati izkoristili za osveščanje o pomenu in izjemnosti pojava selitve ptic. Izlet bodo izvedli tudi v letu 2021 in nanj povabili meščanke in meščane vseh generacij.

- **Organizacija in izvedba dogodka "Vse živo v Stražunu"**

V sodelovanju s Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, Društvom študentov naravoslovja in Slovenskim odonatološkim društvom so v Stražunskem gozdu izvedli dogodek "Vse živo v Stražunu". Izvedli so delavnice za otroke, hkrati pa ljudi povabili k vodenemu obisku učne poti netopirja Boromirja. Na dogodku so obiskovalce poučili o najpogostejših vrstah gozdnih ptic, njihovem pomenu v gozdu, hkrati pa skupaj prisluhnili petju nekaterih bolj poznanih vrst. Dogodka, ki je potekal vzporedno s čistilno akcijo v organizaciji MOM, se je udeležilo 130 ljudi. O dogodku so poročali v različnih medijih. Dogajanje v gozdu Stražun bi v prihodnjem letu dopolnili z izvedbo popisa ptic v spomladanskem času, ki bi prvič podal informacije o vrstni sestavi ptic na tem območju in bi bil dobra podlaga za prihodnje aktivnosti.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **1.939,00 EUR**.

9. SLOVENSKO DRUŠTVO ZA PROUČEVANJE IN VARSTVO NETOPIRJEV

Društvo je prijavilo projekt: **Netopirji v mestu! Sobivajmo z njimi**

V sklopu projekta so uspešno izvedli 7 izobraževalnih dni, tekom katerih so se zvrstile naslednje aktivnosti: 9 predavanj/delavnic o netopirjih, 2 mreženji in 2 vodena sprehoda z ultrazvočnimi detektorji, 6 netopirskih fotografskih razstav, vsaj 6 ustvarjalnih delavnic. Vse udeležence aktivnosti (okoli 380) so poučili še o najnovejši neresnici o netopirjih - ti ne prenašajo "korone" (bolezen COVID-19), ki jo povzroča koronavirus SARS-Cov-2.

Z aktivnimi izobraževalnimi aktivnostmi so stopili korak naprej in vzpostavili obetajoče odnose s številnimi izobraževalnimi ustanovami v Mariboru in v širši okolici, ki si želijo to znanje predstaviti tudi svojim ciljnim skupinam. Na pobudo posameznikov in posameznic so naše načrtovane aktivnosti nadgradili z dodatno vsebino, izvedli nenačrtovano aktivnost in tako dosegli maksimalni učinek.

S pestrim netopirskim promocijskim materialom so pokrili vse generacije in najmlajši udeleženci so jim tudi zaupali, kaj jim je najbolj všeč, tako pri izbiri promocijskega materiala kot pri izbiri izvedenih/predstavljenih aktivnostih/iger/delavnic. Mnenja bodo upoštevali in jih v prihodnje uresničili, da bodo najmlajši, na katerih svet stoji, še bolj samozavestno stopali naravi naproti in bistveno prispevali k ohranjanju narave ter k izboljšanju ohranitvenega stanja netopirjev pri nas.

9.1. OPIS PROJEKTHNIH AKTIVNOSTIH

9.1.1. Izobraževalne delavnice, o pomembnosti varovanja netopirjev, v izobraževalnih ustanovah:

Vrtec Tezno Maribor–Enota Mehurčki

V vrtcu Tezno so obiskali dve nadobudni skupini, skupino Jagode (21 otrok) in skupino Smehci (17 otrok). Ob netopirskih fotografijah so spoznali netopirje in njihov pomen v naravi. Ogladali so si terensko opremo, ki je nujno potrebna pri proučevanju netopirjev. Z boreoskopom so preverili ali se v netopirnici, ki je postavljena na vrtčevskem igrišču, skriva netopir. Najbolj razburljivo je bilo srečanje z živim netopirjem. Žal so bili otroci zaradi »korona ukrepov« prikrajšani za prav posebno osebno izkušnjo – dotika živega netopirja. Mi pa smo se naučili, kako zares pomembno je poučevanje z uporabo vseh čutov. Hkrati so skupaj z vzgojiteljicami postavili netopirsko fotografsko razstavo in pripravili informativni netopirski kotiček, kjer so se o netopirjih in o projektu lahko informirali tudi starši.

Osnovna šola Slave Klavore Maribor

Pred sončnim zahodom so se zbrali na jasi Stražunskega gozda, kje so osnovnošolcem (19 otrok) prikazali postavljanje mrež za lov netopirjev ter predstavili preostalo terensko opremo. S svetilkami v rokah so si ogledali fotografije netopirjev, se poučili o splošni biologiji in ekologiji netopirjev, se pogovarjali o ogroženosti netopirjev ter razbili mite, ki krožijo o teh sesalcih. Spoznali so pomembnosti ohranjanja gozdov ter se spoznali z učno gozdno potjo Netopirja Boromirja, po kateri so z ultrazvočnimi detektorji v rokah uspešno prestrezali ehokokacijske klice netopirjev. Na gozdni jasi so jih pozdravili belorobi in/ali nathusijevi netopirji (*Pipistrellus kuhlii/nathusii*).

Lesarska šola Maribor

Na Lesarski šoli Maribor, smo s pomočjo ga. Zdenke Berko, prof. kem., netopirje predstavili 48 dijakom šole in 4 učiteljem. Za dijake smo pripravili predavanje, v sklopu katerega smo poudarili varstvo netopirjev, ogroženost in kako lahko sami pripomorejo k boljšemu ohranitvenemu stanju netopirjev pri nas. Spoznali so metode proučevanja netopirjev, terensko opremo, si ogledali okostje netopirja in

možnosti izdelave netopirnic. Dijaki tako načrtujejo izdelovanje netopirnic v sklopu šolskega predmeta in nadaljnje sodelovanje je zapečaten. Hkrati smo na šoli postavili netopirsko fotografsko razstavo, ki je bila na ogled dijakom od 6. do 23. oktobra 2020.

9.1.2. Izobraževalne delavnice in fotografska razstava na Festivalu Lent Maribor 2020

V sodelovanju z Zvezo prijateljev mladine Maribor so organizirali izobraževalne delavnice za njihove varovance in za obiskovalce Festivala Lent 2020 zadnji teden v avgustu. Prvi dve načrtovani delavnici (skupno 66 otrok in 4 vzgojiteljice) so preselili v notranje prostore Zveze prijateljev mladine Maribor zaradi dežja. V prostorih so si ogledali netopirsko fotografsko razstavo, izvedli predavanje, izdelovali netopirske magnetke, si ogledali poučno netopirsko risanko in malo potelovadili, ko smo se podučili kako netopirji letijo – tako, da aktivno zamahujejo s sprednjimi okončinami oziroma rokami. Tretjo delavnico so izvedli v Mestnem parku Maribor, kjer so si obiskovalci ogledali netopirsko fotografsko razstavo in sodelovali v številnih delavnicah.

9.1.3. Mednarodna noč netopirjev v Mestnem parku pri Treh ribnikih

Na izbrano pozno popoldne in večer so z različnimi aktivnostmi (kot je fotografska razstava, voden sprehod z detektorji, mreženje, kratke predstavitve biologije netopirjev itd.) pri Treh ribnikih v Mestnem parku Maribor ozaveščali meščane o skrivnostnih nočnih letalcih. Predstavili so metode proučevanja netopirjev. S pomočjo ultrazvočnih detektorjev so uspešno prestrezali eholokacijske klice obvodnih netopirjev, ki so se prehranjevali nad ribnikom - tik nad vodno gladino. Hkrati pa smo spoznali še dodatno metodo proučevanja netopirjev, in sicer mreženje. Skupno se je dogodka udeležilo vsaj 70 oseb.

9.1.4. Svetovni dan habitatov - "Vse živo v Stražunu"

V sobotnem dopoldnevu so z različnimi aktivnostmi v zavarovanem mestnem gozdu Stražun, ki je naravni spomenik, izobraževali o naravi, o vpetosti človeka v naravo, o oblikovanju skupne krajine. Z dogodkom, ki je bil izveden z meddruštvenim sodelovanjem (Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Društvo študentov naravoslovja, Slovensko odonatološko društvo) in s sodelovanjem z vzgojiteljicami Vrtca Tezno, z Zavodom RS za varstvo narave, so skupaj obeležili Svetovni dan habitatov.

Vzporedno z meddruštvenimi izobraževalnimi sprehodi z delavnicami pri vsaki od tabel na gozdni poti Netopirja Boromirja (na temo »divjih« prebivalcev mestnega gozda), se je odvijala tudi prostovoljna čistilna akcija z nazivom »NA SPREHOD, PO ODPADKE V STRAŽUN« v organizaciji Mestne občine Maribor v sklopu projekta »Izboljšajmo Maribor«. Združitev obeh dogodkov, s skupnim oglaševanje, je prinesla pozitiven odziv. Število obiskovalcev je krepko preseгло pričakovanja; na sprehod po učni gozdni poti se je odpravilo vsaj 85 udeležencev, ki so opremljeni z vrečkami in rokavicami pobrali še odpadke v gozdu. Dogodek je bil tudi medijsko izpostavljen; tako s strani ga. Barbare Gavez Volčjak (Večer), kot s strani Milana Vogrina, ki je v Stražun pripeljal celotno snemalno ekipo oddaje »O živalih in ljudeh«. Do prispevka o dogodku se lahko dostopa na sledeči povezavi: <https://www.rtv slo.si/4d/arhiv/174724067?s=tv>.

9.1.5. Izobraževalni promocijski material

Pripravili so izobraževalni promocijski material: zloženko in bralno znamenje (knjižno »kazalko«). Vsebina zajema osnovno biologijo netopirjev, poudarja njihovo prisotnost v mestih oz. urbanih okoljih.

Izobraževalni promocijski material je opremljen s sliko in besedo ter kot tak primeren za vse generacije. Pripravili so tudi varnostne odsevne nalepke, ki so na terenu v večernih urah poskrbele za varnost naših najmlajših udeležencev.

9.2. ZAKLJUČEK

Skozi vse leto nas spremljajo zelo spreminjajoče se razmere, ki so rezultat širjenja koronavirusa SARS-CoV-2 in z njim povezane bolezni COVID-19. To je bil še toliko večji izziv za izvedbo »netopirskega« projekta, saj se je v javnosti v tem letu začela širiti še ena neresnica o netopirjih – da so prenašalci bolezni.

Vse zadane aktivnosti smo kljub temu uspešno izvedli, pravzaprav celo presegli, saj se interes za predstavitev netopirjev po šolah in vrtcih še nadaljuje. Udeležba in odzivi udeležencev ter vseh vpletenih so bili nadvse pozitivni in spodbudni. Spoznavanje netopirjev v Mariboru se tudi v naslednjem letu načrtuje in nadaljuje.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **3.290,00 EUR**

10. PLANINSKO DRUŠTVO MARIBOR MATICA

Društvo je prijavilo projekt: **Maribor – mesto na dosegu noge.**

Projekt so izpeljali s ciljem vzpodbujanja vsakodnevne rekreacije – pešačenja in kolesarjenja, aktivnosti, ki izboljšujeta zdravje in zadovoljstvo posameznikov, prispevata k čistejšemu okolju in prijaznejšemu prostoru.

Neposredni produkti projekta:

Spletna stran Pohodne poti Maribora predstavlja 11 vsebinsko zaključenih dolžin in zahtevnosti, ki so razporejene po območju občine Maribor. Predstavljene so z opisom, fotografijami, na digitalni karti (skupno in posamično) in z višinskim profilom. Traso posamezne poti si je možno prenesti v formatu, ki vsebuje tudi višinske kote. Stran je dosegljiva na naslovu: <http://www.pohodnepotimaribora.si/>.

Plakat za promocijo Evropskega tedna mobilnosti ozavešča o koristnih posledicah okolju prijaznih oblik mobilnosti in hkrati vabi k udeležbi na organiziranih aktivnostih.

Vsebinsko digitalne karte Pohodnih poti Maribora in plakata so podprli z organiziranimi sprehodi in pohodi v času Evropskega tedna mobilnosti. Izvedli so kratek, dvourni pohod, poldnevni in celodnevni pohod ter kolesarsko turo. Udeležence so vzpodbujali, da so na izhodišče prišli s kolesom, peš ali z javnim prevozom, ustrezno obuti in opremljeni.

Izpeljane akcije:

- Pohod po mestnih gričih (dvo-urni sprehod za pridobivanje kondicije) – 10 udeležencev
- Vzpon na Mariborski Razglednik, najvišji vrh MOM (poldnevni pohod, zahteva že nekaj kondicijske pripravljenosti) – 8 udeležencev

- Pohod po obronkih Kozjaka (celodnevni pohod, zahteva dobro kondicijsko pripravljenost) – 8 udeležencev
- Kolesarski izlet Po poteh cepičev stare trte – 7 udeležencev

Seštevek celotnega vikenda: neposredno smo h gibanju pritegnili 33 udeležencev, opravili smo 46km hoje in 86km kolesarjenja. Posredno smo z objavami v medijih ozaveščali o:

- človeku in okolju prijaznih načinih mobilnosti,
- problemih individualnega avtomobilskega prometa, izpustov toplogrednih plinov,
- možnostih spreminjanja potovalnih navad,
- koristnosti in atraktivnosti hoje in potovanj s kolesom,
- mestnih in primestnih zelenih površinah, ki omogočajo dobro dostopnost rekreacije v naravi.

Mestna občina Maribor je društvu sofinancirala projekt v vrednosti **4.000,00 EUR**.

11. DRUŠTVO ŠTUDENTOV NARAVOSLOVJA

Društvo je prijavilo projekt: **Dvoživke in plazilci Kalvarije, Piramide in Treh ribnikov**.

V začetku projekta so v sodelovanju s strokovnjaki iz Herpetološkega društva (*Societas herpetologica slovenica*) organizirali uvodno predavanje in teren. Predavanje so izvedli preko programa ZOOM, teren pa na območju Treh ribnikov in Piramide.

Po načrtu vsebine projekta je bil začetek popisov načrtovan marca 2020, vendar so zaradi razglašene epidemije Covid 19 s popisi začeli meseca maja. Kljub temu so izvedli načrtovano število popisov, saj so popise izvajali večkrat mesečno. Tako so skupno izvedli 38 popisov.

Na območju Kalvarije so zabeležili 154 primerkov herpetofavne, ki so jih identificirali kot vrste navadna krastača, smokulja, navadni zelenec, belouška, pozidna kuščarica, rosnica, sekulja in modras. Skozi popise na Piramidi so našli 127 osebkov, ki pripadajo vrstam smokulja, navadni zelenec, pozidna kuščarica, rosnica, modras, Piramida je tudi edina popisna lokacija kjer so zabeležili vrsto navadni gož. Na območju Treh ribnikov pa so identificirali približno 1300 osebkov, pri čemer prevladujejo paglavci navadne krastače. Na Treh ribnikih so bili prisotni še navadni slepec, navadni zelenec, belouška, pozidna kuščarica, rosnica, sekulja in invazivna tujerodna vrsta okrasna gizdavka.

Bolj podrobne rezultate projekta so skupaj s predstavitvijo vrst, zabeleženih na območju, predstavili v zborniku "Herpetologija na območju Kalvarije, Piramide in Treh ribnikov", ki je izšel ob zaključku projekta. Natisnili so 150 izvodov zbornika in zloženke.

V času trajanja popisov, so za oddajo O živalih in ljudeh posneli prispevek o projektu (<https://www.rtvsllo.si/4d/arhiv/174698512?s=tv>), kjer so predstavili projekt in aktivnosti, ki so jih v sklopu projekta izvajali in tako njihove dejavnosti približali širši javnosti.

Od septembra do oktobra so izvajali delavnice za mlajše občane v vrtcih, osnovnih ter srednjih šolah. Skupno so izvedli delavnice za kar 30 skupin, kar šteje približno 530 otrok.

Izvedli so več delavnic za mlajšo generacijo in tako mladim udeležencem približali dvoživke in plazilce, ter poskušali razbiti strah in predsodke pred živalmi.

Tekom projekta smo izdali tudi zloženko (500 kom), ki so jo delili na dogodku »Vse živo v Stražunu«, Tednu otroka ter delavnicah, ki smo jih izvajali.

V sodelovanju s Slovenskim društvom za proučevanje in varstvo netopirjev, Društvom za opazovanje in preučevanje ptic Slovenije in Slovenskim odonatološkim društvom so obeležili Svetovni dan varstva živali in Svetovni dan varstva habitatov z dogodkom »Vse živo v Stražunu«. V sklopu dogodka so izvedli vodene tematske pohode, delavnice ter predstavitve živali in območja. S pomočjo Snage pa se je območje očistilo smeti. O dogodku je izšel tudi prispevek v oddaji v O živalih in ljudeh (<https://4d.rtvsl.si/arhiv/o-zivalih-in-ljudih/174724065>) in članek v časopisu Večer (<https://www.vecer.com/maribor/aktualno/v-strazunskem-gozdu-je-bilo-zivahno-ljudje-so-sli-na-sprehod-in-pobirali-odpadke-10223124>).

Udeležili so se tudi stojnic in delavnic ob Tednu otroka na Glavnem trgu v Mariboru in naravoslovnega dneva na Mariborskem otoku, kjer so 5 skupinam osnovnošolskih otrok predstavili žive dvoživke in plazilce, predstavitev pa so okrepili še s terenskimi najdbami.

Ob koncu projekta so izvedli dva vodena terena na Kalvariji in Treh ribnikih, kjer so predstavili rezultate popisov, najpogostejše vrste in njihove habitate.

Med trajanjem projekta so nadgradili tudi spletno stran Društva študentov Naravoslovja, kjer so ustvarili poseben zavihek, kjer se nahajajo utrinki in rezultati (<http://drustvo-dsn.si/hekapit.html#>). O vseh aktivnostih društva so objavljali na Facebook (<https://www.facebook.com/drustvo.dsn>) in Instagram strani Društva študentov Naravoslovja.

Skozi projekt so uspešno identificirali prisotno herpetofavno na zastavljenem raziskovalnem območju, kot tudi dodobra spoznali habitate, ki so potrebni za ohranitev teh vrst. Herpetologijo so skozi razne aktivnosti predstavili občanom Mestne občine Maribor, ter na ta način zmanjšali predsodke, strah in negotovosti glede dvoživk in plazilcev. Pomemben element aktivnosti je bilo prav ozaveščanje o varovanju herpetofavne in ustreznih življenjskih prostorov, kar je ključno za ohranjanje teh ogroženih vrst, sploh na našem raziskovalnem območju, ki je precej urbano.

Mestna občina Maribor je sofinancirala projekt v vrednosti **3.259,00 EUR**.

Ocenjujemo, da je bilo letošnje sodelovanje z nevladnimi organizacijami, kljub razglasitvi epidemije zaradi novega korona virusa (COVID-19), zelo uspešno. Vzroke zaradi izdanih 10 odločb o nesofinanciranju bi lahko iskali v nerazumevanju vsebine razpisa oziroma neresnosti pri upoštevanju kriterijev in meril, kar je imelo za posledico ocenitev z 0 točkami za posamezni kriterij in s tem negativno odločbo. Končna poročila so bila pogoj za izplačilo sredstev.

Poročilo pripravila:

Saša Bricman Rantuša

svetovalka

V Mariboru, 16. 12. 2020